

Številka: 00104-327/2017/5

Datum: 20. 7. 2017

Odgovor na poslansko vprašanje Anje Bah Žibert v zvezi z ukrepanjem v primeru založenih oporok

Poslanka Anja Bah Žibert je 9. 6. 2017 na Vlado RS naslovila pisno poslansko vprašanje v zvezi z ukrepanjem v primeru založenih oporok, na katerega Vlada RS v nadaljevanju podaja odgovor.

Vlada RS uvodoma pojasnjuje, da iz odgovora Državnega pravobranilstva z dne 16. 6. 2017 izhaja, da je bilo v obdobju od 20. 10. 2016 do 31. 5. 2017 vročenih 20 odškodninskih zahtevkov po 14. členu Zakona o državnem pravobranilstvu. Vseh 20 zadev je še v delu, v enem izmed njih je bila sklenjena izvensodna poravnava s soglasjem Vlade RS. Državnemu pravobranilstvu so bile vročene tudi tri tožbe, pri čemer se je ena zadeva zaključila s sklenitvijo sodne poravnave. Državno pravobranilstvo si prizadeva, da bi se spori rešili pred uvedbo sodnih postopkov.

Kot izhaja iz skupnega poročila o izvrševanju sklepov Odbora za pravosodje, so bile kršitve ugotovljene v več kot 100 primerih, nobena od teh pa, po ugotovitvah predsednikov sodišč, nima znakov kaznivega dejanja. Ugotovljene kršitve imajo sicer znake disciplinske odgovornosti, vendar disciplinski postopki zaradi časovne oddaljenosti kršitev več kot 2 leti zaradi zastaranja niso uvedeni. V neredkih primerih založenih oporok pa tako sodnikov kot javnih uslužbencev, ki so nevestno in malomarno poslovali oziroma opustili dolžna ravnanja pri poslovanju z oporokami in izvedbi dednih postopkov, ni več med zaposlenimi na sodiščih. Kljub navedenemu ministrstvo zadevo spremlja še naprej in bo na podlagi ugotovitev opravljene analize, ki jo izvaja, v primeru ugotovljenih odgovornosti za nastalo situacijo ukrepalo v okviru svojih pristojnosti.

Ministrstvo za pravosodje (ministrstvo) je podrobno pregledalo poročila okrajnih sodišč zaradi ugotavljanja obstoja elementov morebitne disciplinske odgovornosti sodnikov za nerazglašene oporoke in po izvedeni prvi fazi pregleda podalo pobudo za uvedbo disciplinskega postopka zoper eno okrajno sodnico. Pobuda je bila sprejeta in disciplinski postopek je bil uveden. Pri isti sodnici je bil sicer ugotovljen še en primer nerazglašene oporoke, za katerega pa je rok za uvedbo morebitnega disciplinskega postopka že iztekel. Ministrstvo preverja možnost vložitev pobude za uvedbo disciplinskega postopka še v enem primeru, vendar bo pobudo dejansko možno vložiti šele, ko bo od sodišča prejelo podatke z zvezi s časovno komponento sodnega postopka, za kar je bilo pristojno sodišče že zaproseno.

Zastaranje disciplinskega pregona je tako edini razlog, da pobude za uvedbo disciplinskih postopkov niso bile podane v več primerih.

Ministrstvo je že doslej sledilo sklepom Odbora za pravosodje Državnega zbora Republike Slovenije za ugotavljanje obstoja elementov osebne odgovornosti uslužbencev in funkcionarjev

pravosodja v zvezi z nerazglašenimi oporokami. S takšnim ravnanjem namerava nadaljevati tudi v bodoče in na podlagi ugotovitev opravljene analize predlagati ustrezne ukrepe.

Ob tem Vlada RS še poudarja, da ugotovljeno nevestno in malomarno opravljanje dolžnega ravnanja posameznih predsednikov sodišč ali sodnikov, zoper katere zaradi zastaranja njihove odgovornosti in sankcij v disciplinskih postopkih ni mogoče ugotavljati in izreči, je pomembno (upoštevno) in bo lahko odločilno tako pri oblikovanju mnenja ministrstva o posameznih kandidatih za predsednike sodišč oziroma podaljšanje mandatov predsednikov, kot tudi pri oceni sodniške službe, ki jo izdelujejo personalni sveti sodišč in je podlaga za napredovanja sodnikov oziroma ugotavljanje neustreznosti posameznega sodnika za opravljanje sodniške službe.

V zvezi z vprašanjem pod točko 5. Vlada RS pojasnjuje, da je ministrstvo ob ugotovljenih nepravilnostih glede odkritih in nerazglašenih oporok na nekaterih slovenskih okrajnih sodiščih ugotovilo, da je k neaktivnosti sodišča pri posredovanju podatkov o sestavljenih in hranjenih oporokah za vpis v Centralni register oporok (v nadaljevanju: CRO) odločilno prispevala tudi višina nadomestila za vpis podatkov. Ker predmetni pravilnik sprejema Notarska zbornica Slovenije (v nadaljevanju: NZS) po predhodnem soglasju ministra za pravosodje, je ministrstvo v luči realizacije 5. sklepa Odbora za pravosodje v izogib dvomom o skladnosti določil 3. in 5. člena Pravilnika o centralnem registru oporok z Zakonom o notariatu, večkrat posredovalo poziv NZS za spremembo in ponoven razmislek o ustreznosti višine nadomestila za vpis, kasnejši vpis ali izpis podatkov iz CRO, ki je po mnenju ministrstva, upoštevajoč zlasti višino (10 evrov) sodne takse za hrambo sodnih oporok na sodiščih, previsoka.

V odgovoru ministrstvu je NZS v zvezi s stroški vodenja in vzdrževanja registra oporok pojasnila, da se ti stroški nanašajo tako na vzpostavitev in vzdrževanje elektronske aplikacije, kot tudi vsakodnevno obsežno delo v zvezi z vpisi in izpisi iz registra oporok. Po podatkih NZS so stroški vzpostavitve CRO za NZS znašali približno 42.500 evrov, za delovanje registra pa NZS porabi letno približno 37.000 evrov. NZS tako iz prihodkov iz naslova nadomestila za vpis, kasnejši vpis in za izpis iz CRO pokriva tekoče stroške za delovanje registra, nedvomno pa dobro, varno delovanje registra zahteva zagotavljanje sredstev tudi za njegov razvoj.

Ob prenosu pristojnosti za vodenje CRO na NZS ni bilo zagotovljenih sredstev iz proračuna za vzpostavitev aplikacije, njeno nemoteno delovanje in razvoj, zato je NZS financirala vzpostavitev iz lastnih sredstev. Ker je oporoka splošna pravica posameznika, za katero se odločajo nekateri posamezniki in predstavlja njihovo svobodno izbiro je logično, da nadomestilo za koristi iz te storitve plača sam oporočitelj in se ta strošek ne obračuna v breme davkoplačevalcev oziroma proračuna. Posameznikom je po Zakonu o dedovanju dana tudi možnost, da oporoko naredijo in jo hranijo drugače, ne po odvetniku, sodniku, notarju, če s tem ne želijo imeti stroškov. Nekateri želijo oporoko hraniti doma, nekateri zaupajo prijateljem, drugim osebam. Take posameznike je seveda nesmiselno siliti v plačilo nadomestila za vpis podatkov v register, seveda pa morajo s tem sprejeti tveganje, da se oporoka morebiti v času zapuščinske razprave ne bo znašla na sodišču.

Glede na oceno podatkov ter zagotovila NZS, da dosedanja pristojbina zagotavlja nemoteno in varno funkcioniranje CRO, ministrstvo sledi stališču NZS, da sprememba pravilnika zaradi same višine pristojbine ni potrebna. Kljub temu pa ministrstvo meni, da bi bilo potrebno uskladiti določbe pravilnika z Zakonom o notariatu v tistem delu, kjer pravilnik pogojuje pravico oporočiteljev do vpisa v CRO s predhodnim plačilom, pri čemer zakon tega posebej ne predpisuje.